

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קה

ערב שבת קודש
פרשת האזינו
י"ב בתשרי התשע"ו
שנת ה'קהל

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ב בתשרי ה'תשע"ו - י"ט בתשרי ה'תשע"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ב בתשרי	הלכות עבדים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	הלי' מאכלות אסורות פרק ד.	מ"ע רלב. מל"ת רנח. רנט. רנו. רס.
ש"ק	י"ג בתשרי	פרק ד-ו.	פרק ה.	מ"ע קצו. מל"ת רלג. מ"ע רלד. רלג. מל"ת רסא.
א'	י"ד בתשרי	פרק ז-ט.	פרק ו.	מ"ע רלה. מל"ת רנד. רנה.
ב'	ט"ו בתשרי	אורך ביושר וגוי. ספר משפטים והוא ספר שלשה עשר.. הלכות שכירות.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ז.	מ"ע רמג.
ג'	ט"ז בתשרי	פרק ד-ו.	פרק ח.	מ"ע ר. מל"ת רלח.
ד'	י"ז בתשרי	פרק ז-ט.	פרק ט.	מ"ע רא.
ה'	י"ח בתשרי	פרק י-יב.	פרק י.	מל"ת רסז. רסח.
ו'	י"ט בתשרי	פרק יג. הלכות שאלה ופקדון.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יא.	מל"ת ריט. מ"ע רמד.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
6.58	6.34.3	1.03	12.32	9.29	6.37	5.40	5.18	4.30	ו', י"ב בתשרי
6.57	6.33.0	1.02	12.32	9.30	6.38	5.40	5.19	4.31	ש"ק, י"ג בתשרי
6.56	6.31.7	1.02	12.32	9.30	6.39	5.41	5.20	4.32	א', י"ד בתשרי
6.54	6.30.4	1.01	12.31	9.30	6.39	5.42	5.20	4.33	ב', ט"ו בתשרי
6.53	6.29.1	1.01	12.31	9.30	6.40	5.42	5.21	4.33	ג', ט"ז בתשרי
6.52	6.27.8	1.01	12.31	9.30	6.40	5.43	5.22	4.34	ד', י"ז בתשרי
6.51	6.26.5	1.00	12.30	9.30	6.41	5.44	5.22	4.35	ה', י"ח בתשרי
6.49	6.25.2	1.00	12.30	9.31	6.42	5.44	5.23	4.36	ו', י"ט בתשרי

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטי" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
האזינו	7:08	5:57	7:10	6:12	7:10	6:03	7:09	6:14
חג הסוכות	7:05	5:54	7:07	6:09	7:07	6:00	7:06	6:12
שחומ"ס	6:59	5:48	7:01	6:03	7:01	5:54	7:00	6:05

עורך אחראי: לוי צחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף צחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף צחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

תשובה על-ידי "ופרצת" בנפש

מעלה נפלאה בד' ימים שבין יום-הכיפורים לסוכות אף על שלימות התשובה של יום הכיפורים! • פירושו החסידי של הצדיק מברדיטשוב ל"ראשון לחשבון עוונות" • אצל הרבי מהר"ש, כל דבר מופלא לא היה בגדר הפלאה כלל, זוהי בחינת התפארת כפי שהיא בפנימיות הכתר • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

הנאמרים, ושמעו שדיברו אודות תלמידי המגיד, וכשדיברו אודות הרב-הצדיק מבאָרדיטשוב, נענה הצמח-צדק ואמר: "אונזער מחותן", והרב"ש (בנו הבכור של הצמח-צדק) חזר פתגם מהרה"צ מבאָרדיטשוב בביאור מאמר רז"ל שחג הסוכות הוא "ראשון לחשבון עוונות"⁴:

התשובה בימים נוראים, ראש-השנה עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים, היא תשובה מיראה, שלכן נקראים "ימים נוראים"⁵, ובתשובה מיראה – "זדונות נעשות לו כשגגות"⁶; מה שאין כן התשובה בחג הסוכות, שאז העבודה היא בשמחה – היא תשובה מאהבה, ובתשובה מאהבה – "זדונות נעשות לו כזכיות"⁶.

וזהו "ראשון לחשבון עוונות" – היום הראשון שבו גם העוונות נחשבים בחשבון הזכיות. כשסיים הרב"ש לחזור על הפתגם, אמר הצמח-צדק:

זקני (רבנו הזקן) מבאר עניין זה בנוגע לד' הימים שבין יום הכיפורים לסוכות, שהם כנגד ד' אותיות של שם הוי"ו⁷ שלמעלה מסדר השתלשלות

א. על יסוד הכלל שבני-ישראל הם בבחינת "מהלכים" בעבודתם¹, מובן שבעבודת ד' הימים שבין יום הכיפורים לסוכות יש מעלה על עבודת יום הכיפורים.

והיינו, שמבלי הבט על העליות שבעשרת ימי תשובה (שבאים לאחרי הקדמת העבודה בחודש אלול וימי הסליחות) – החל מראש-השנה, ובאופן שבכל יום היתוסף עומק לפנים מעומק כו', עשרה "עומקים"², עד לעילוי שביום הכיפורים, ובפרט נעילת יום הכיפורים שהיא עליה היותר גדולה – בהכרח לומר שיש מעלה בימים שלאחרי יום הכיפורים אפילו לגבי העילוי שבנעילה.

ולא עוד אלא שאין זו עליה סתם, אלא עליה שבאין-ערוך.

ב. עניין זה מובן מסיפור שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם הרשב"ץ³:

פעם אחת התוועד הצמח-צדק בסוכה עם בניו ועם זקני החסידים שהיו אז, ושלשה אברכים עמדו סמוך לסוכה מבחוץ והקשיבו לדברים

(4) תנחומא אמור כב, ויק"ר פ"ל, ז.
(5) ראה אוה"ת ואתחנן ס"ע קעט ואלך. ועוד.
(6) יומא פו, ב.
(7) ראה שיחת מוצאי יוה"כ פ' תש"י ס"ד (סה"ש ה'ש"ת ע' 346).

(1) ראה תו"א ס"פ וישב (ל, סע"א ואילך), ובכ"מ.
(2) ראה פע"ח שער תפלות ר"ה פ"ז. לקו"ת נצבים מה, ב. נג, ב. ובכ"מ.
(3) שיחת ליל א' דחה"ס תרצ"ז ס"ג (סה"ש תרצ"ז ע' 161).

(שגם מצד בחינה זו ישנו עניין "זדונונות נעשות לו כזכיות").

עד כאן דברי הרב.

ומסיפור זה מובן, שמעלת ד' ימים אלו על יום הכיפורים היא מעלה שבאין־ערוך – שהרי החילוק בין "זדונונות נעשות לו כשגגות" ל"זדונונות נעשות לו כזכיות" הוא באין־ערוך, כיוון ש"שגגות" אינם בהתאם לרצון העליון, ואדרבה – הם היפך רצון העליון (אלא שזהו בשוגג), מה שאין כן "זכיות" הרי הם רצון העליון.

ג. עלי־פי זה יובן גם הסיפור⁸ שכ"ק מו"ח אדמו"ר נכנס פעם למחרת יום הכיפורים אל אביו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ושאלו: אבא, ומה עתה? ויענהו: עתה ביחוד צריך לעשות תשובה ("איצטער דארף מען ערשט תשובה טאָן").

והביאור בזה – עלי־פי הנ"ל, שמבלי הבט על מעלת התשובה בעשרת ימי תשובה (ובפרט על־פי מה שנתבאר במאמרים⁹ שהיא תשובה עילאה), אף־על־פי־כן התשובה שבד' ימים אלו היא נעלית עוד יותר, כנ"ל שהוא עניין שם הוי' שלמעלה מהשתלשלות, שבמדרגה זו "זדונונות נעשות לו כזכיות", מה שאין כן ביום הכיפורים.

ועליו זה הוא דוגמא ומעין דלעתיד לבוא, כידוע¹⁰ שבזמן הזה הבירור הוא רק בקליפת נוגה, ולעתיד לבוא יהיה הבירור גם בג' קליפות הטמאות, ומעין עניין זה הוא עניין "זדונונות נעשות לו כזכיות".

ד. ואף שלכאורה אינו מובן איך אפשר לומר כן (שימים אלו הם למעלה מיום הכיפורים), מכל מקום, כן הוא העניין ("אָזוי איז דער ענין").

– כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר¹¹ אודות החסיד ר' יעקב מרדכי מפאָלטאָוא, שכאשר היה מבאר עניין מסויים שהיה קשה לבארו בהסבר לזולת,

היה נוהג לומר: "אָזוי אָזוי איז דער ענין". וכן הוא בנדון דידן – "אָזוי איז דער ענין", שלאחרי כל העילוי דיום הכיפורים, ובפרט בתפלת נעילה, הרי ד' ימים אלו הם נעלים עוד יותר.

ה. והנה, כיוון שכ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר סיפור הנ"ל (אודות מעלת ד' הימים שבין יום הכיפורים לסוכות), הרי זה ראייה שסיפור זה הוא הוראה לכל אלו שהסיפור הגיע אליהם¹².

והעניין בזה:

ד' ימים אלו שבין יום הכיפורים לסוכות הם אמנם יומין דחול – שלא כמו ראש־השנה ויום הכיפורים, שלא כמו עשרת ימי תשובה, ואפילו שלא כמו ימי חודש אלול, שהרי חודש אלול מאירים בו י"ג מדות הרחמים¹³, מה שאין כן בד' ימים אלו לא מצינו עניין זה;

אבל אף־על־פי־כן, לאחרי הקדמת העבודה באלול, ימי הסליחות, ראש־השנה, עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים – מגיעים ביומין דחול פשוטים למדרגה נעלית יותר מאשר קודם לכן.

ולאידך, אף שעניינם של ימים אלו הוא גילוי שם הוי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות – אף־על־פי־כן נמשך גילוי זה ונקבע בזמן מוגבל, זמן של ד' ימים; לא בזמן רוחני כפי שהוא בעולם האצילות, "אלף שנים בעיניך כיום אתמול"¹⁴, או על כל פנים בזמן רוחני כפי שהוא בעולמות בי"ע הרוחניים¹⁵, אלא בזמן גשמי, כפי שהוא בעולם הזה הגשמי, זמן מפורט (וידוע, שככל שהזמן הוא מפורט יותר, הרי זה מורה על היותו תחתון יותר).

ונקודת הדברים – שזהו עניין נעלה ביותר שיש לו שייכות והוראה לכל אחד ואחד. וכמדובר לעיל¹⁶, שכל אחד ואחד יכול להגיע למדרגה העליונה ביותר דתשובה עילאה. והדרך

12 ראה גם תו"מ חכ"ג ע' 139. וש"נ.

13 ראה מ"ח מס' אלול פ"א מ"ג. פע"ח שער ר"ה פ"א. לקו"ת ראה לב, סע"א. ובכ"מ.

14 תהלים צ, ד. וראה לקו"ת שה"ש יז, ד. ובכ"מ.

15 ראה סהמ"צ להצ"צ מצות האמנת אלקות פ"ב (דרמ"צ נט, א).

16 ראה ד"ה ארשב"נ דש"פ וילך (לעיל [תו"מ תשי"ט ח"א] ע' 17 ואילך; ע' 23).

וש"נ. וראה גם תו"מ חכ"א ריש ע' 136.

8 ראה שיחת מוצאי יוה"כ פ' תרפ"ט בתחלתה (סה"ש תרפ"ט ע' 25). וש"נ. וראה גם תו"מ שם ע' 111. וש"נ.

9 סד"ה שיר המעלות דיום ב' דר"ה וסד"ה אר"ש בר נחמני דש"פ וילך (לעיל [תו"מ תשי"ט ח"א] ע' 11; ע' 24).

10 ראה תניא פ"ז. ובכ"מ.

11 ראה סה"ש תש"ו ע' 13. וש"נ. וראה גם תו"מ ח"ד ע' 43. וש"נ.

אבל הם נשארים עניינים נפרדים, ב) העלייה היא בחיצוניות הכתר. מה שאין כן ספירת התפארת: א) מתאחדת בהכתר, ב) בפנימיות הכתר.

והנה, בספירת התפארת גופא ישנם כמה עניינים: כפי שהיא ספירה בפני עצמה; כפי שכוללת ומייחדת חסד וגבורה; כפי שהיא למעלה מהם; וכפי שמתייחדת בפנימיות הכתר, בבחינת עתיק ולמעלה יותר. ועניין זה – התאחדותה בפנימיות הכתר – הוא עיקר ענינה, ונקרא בשם "תפארת שבתפארת".

וזהו גם הביאור בסיפור²⁵, שהצמח צדק הלך לבחון את ילדיו, וכשבחן את כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע – התפעל מאד המלמד (שהיה נוכח בשעת מעשה), כיוון שידיעותיו היו בהפלגה שלא לפי ערך שנותיו, ואמר הצמח צדק: לגבי תפארת שבתפארת – אין זו הפלאה כלל²⁶.

והיינו, שלגבי תפארת שבתפארת, שהוא עניין ספירת התפארת כפי שמתאחדת בעתיק (כנ"ל) – הרי גם עניין היותר נפלא אינו הפלאה כלל.

וזהו גם כן הטעם לכך שהנהגת אדמו"ר מהר"ש היתה בהרחבה²⁷, כיוון שענינו היה ספירת התפארת, ובתפארת גופא – תפארת שבתפארת, שענינה שהיא כוללת את כל ההפכים, ובעומק יותר – שהיא מתאחדת בעתיק.

* * *

ז. [.] והנה, דובר כמה פעמים²⁸ אודות פתגם אדמו"ר מהר"ש²⁹ (בעל יום ההילולא די"ג תשרי): "די וועלט זאָגט אַז אויב מען קען ניט אַרונטער גייט מען אַריבער, און איך זאָג אַז מען דאַרף

לזה – עלידי עניין ההעתקה שבנפשו, שמעתיק עצמו מכל ענייניו. שכן, אף שהעתקה זו היא במדריגות תחתונות, הרי על-פי הידוע¹⁷ בעניין "בכל מאדך"¹⁸, "מאד שלך", מובן, שעל-ידי שמעתיק עצמו מענייניו במדריגתו ("מאד שלך"), אזי בא לגילוי שם הוי' שלמעלה מהשתלשלות, שהוא מעין לעתיד לבוא (כנ"ל).

ובפרטיות יותר – הנה בזמן לעתיד לבוא גופא יש כמה וכמה מדריגות, שנחלקים בכללות לב' מדריגות: א) הזמן שבו "ילכו מחיל אל חיל"¹⁹, הליכה בעילוי אחר עילוי, שזהו בבחינת האורות; ב) "יום שכולו שבת ומנוחה"²⁰, שזהו בהעצמות²¹. ועל-ידי עניין ההעתקה שבנפשו בא לגילוי שם הוי' שלמעלה מהשתלשלות, ועד להוי' שבהעצמות שאין בו אותיות²², שמדריגה זו תהיה בגילוי ב"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים".

* * *

ו. על-פי האמור לעיל שד' הימים שבין יום הכיפורים לסוכות הם כנגד ד' אותיות שם הוי', נמצא, שי"ג תשרי (יום ההילולא של אדמו"ר מהר"ש) – יום הג' – הוא כנגד אות וא"ו, שמורה על בחינת זעיראנפין, שעיקרו תפארת²³. והעניין בזה:

אף שאות וא"ו של שם הוי' באה לאחרי אות ה"א, ומכל שכן לאחרי אות יו"ד, שהיא ראשית ועיקר שם הוי' – אף על-פי-כן ישנה מעלה באות וא"ו, להיותה בקו האמצעי, שעולה עד הכתר. וכידוע²⁴ שאף שגם שאר הספירות עולות בכתר, מכל מקום יש מעלה יתירה בספירת התפארת, כי, שאר הספירות: א) רק עולות בכתר,

17) ראה תו"א מקץ לט, ג ואילך. ובכ"מ. 18) ואתחנן ו, ה.

19) תהלים פד, ח. וראה ברכות ומו"ק בסופן. 20) תמיד בסופה.

21) ראה המשך תרס"ו ע' יב ואילך.

22) ראה גנת אגוז (להר"י גיקטליא) חלק הראשון שער ההוי' (ד, א). הובא בשל"ה ה, א. ונתבאר בסה"מ תרנ"ט ע' שפד.

המשך תרס"ו ע' תלא.

23) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1361 הערה 2 (משיחה זו).

24) ראה תו"ח נח סה, ב. המשך תער"ב ח"א ע' רכ ואילך. סה"מ תש"ז ע' 152. ועוד.

25) "רשימות" חוברת קמ ע' 9 (נעתק ב"היום יום" ב אייר). ספר התולדות אדמו"ר מהר"ש ע' 7.

26) כ"ה בספר התולדות שם. וב"רשימות" ו"היום יום" – בנינו לשון.

27) סה"ש תרפ"ט ע' 38 הערה 13. וש"נ. וראה גם תו"מ חכ"ב ע' 224. וש"נ.

28) ראה תו"מ ח"ג ע' 205. ח"י ע' 81. ח"ג ס"ע 358 ואילך. חכ"א ע' 274. ע' 322. חכ"ב ע' 224.

29) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תריו. וראה גם מכתב ו' אלול שנה זו (אג"ק ח"ח ע' תקכ).

עד לבחינת שעשועי המלך בעצמותו, וכפי שנמנו בכתוב³⁴ חמש מדריגות בתורה, שהם כנגד חמשה שמות שנקראו לנשמה³⁵: נפש רוח נשמה חיה יחידה – שכל בחינות אלו הם רק בבחינת השמות שאינם העצם³⁶; ונוסף לזה ישנה דרגת התורה כפי שהיא בהעצמות ממש, דוגמת עצם הנשמה שלמעלה גם מיחידה.

וכל בחינות אלו ישנם בהעלם גם בבחינה התחתונה שבתורה, וכן"ל שגם בחינת "נחלה בלי מצרים" ישנה בהעלם במדריגת "ופרצת גו". ולכן, כשיתחילו בעניין ההעתקה במדריגות תחתונות יותר (כן"ל ס"ה), הנה על-ידי זה יבוא לבחינת "תזל כטל אמרת"³⁷, שהוא למעלה גם מ"שירא דטלא דבדולחא"³⁸, עד לבחינת "ישאהו על אברתו"³⁹, דהיינו, למעלה מהרצון דמצוות⁴⁰, ועד לבחינת "הוי' בדד ינחנו"⁴¹ – שעצם התורה מגלה את עצם הנשמה כפי שהיא מאוחדת בהעצמות, ששם ישנם רק הקב"ה וישראל⁴².

(מהתוועדות ש"פ האזינו י"ג תשרי ה'תשי"ט.
תורת מנחם כרך כד, עמ' 52-45, בלתי מוגה)

לכתחילה אריבער" (העולם סבור שכאשר אי אפשר לילך מלמטה יש לדלג מלמעלה, ואני סבור שצריכים לכתחילה לדלג מלמעלה). והרי פתגם זה הוא בהתאם לעבודתו וענינו של קו התפארת – פריצת הגדרים (כן"ל). ובנוגע לפועל:

העבודה צריכה להיות באופן ד"ופרצת", ובכלל זה – שתהיה העבודה בשמחה ובטוב לבב, שהרי שמחה פורצת כל הגדרים³⁰. ובפרטיות יותר – הכוונה היא לקו התורה, שהוא קו האמצעי, דהיינו שצריכים ללמוד תורה בשופי, והלימוד צריך להיות בשמחה. ומלימוד התורה יומשך עניין זה גם בשאר ב' הקוין, עבודה וגמילות חסדים.

וכאשר תהיה העבודה בשמחה ובטוב לבב בכל הג' קוין³¹ – הנה על זה נאמר³² "אם בחוקתי תלכו גו' ונתתי גשמיכם גו'", היינו שעל-ידי זה יומשך הרחבה ושמחה גם בעניינים הגשמיים, ובמילא יתוסף שמחה והרחבה יתירה גם בלימוד התורה.

ח. ובפרטיות יותר:

ידוע שבתורה גופא ישנם כמה מדריגות: ישנה דרגת התורה כפי שהיא "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים"³³ – שזהו בדוגמת עניין "ופרצת גו'", דהיינו, בליגבול היוצא מן הגבול; וישנה דרגת התורה כפי שהיא בבחינת בליגבול ממש,

(30) ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

(31) ראה גם שיחת יום ב' דר"ה ס"ד (לעיל ס"ע 14 ואילך). וש"נ.

(32) ר"פ בחוקותי.

(33) איוב יא, ט.

(34) משלי ח, ל"א. וראה לקו"ת במדבר יז, ד ואילך. ובכ"מ.

(35) ב"ר פי"ד, ט. דב"ר פ"ב, לז.

(36) ראה סה"מ תרצ"ו ס"ע 56 ואילך. וש"נ.

(37) פרשתנו לב, ב.

(38) לקו"ת פרשתנו עג, ג.

(39) שם, יא.

(40) לקו"ת שם עח, ב ואילך.

(41) שם, יב.

(42) ראה בארוכה ד"ה כנשר שנאמר בהתוועדות (לעיל ע' 36 ואילך).

מִיִּהוּדֵי נִתְבַּעוֹת תְּנוּעוֹת הַפּוֹכוֹת

לפעול לקירוב הגאולה מתוך רצון פנימי

לעתיד לבוא, יהיו שני הקווים גם יחד... ב' העניינים: "תלמידי חכמים אין להם מנוחה" היינו עניין של רצון ומרוצה תמידיים, ו"ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים" – עניין של עונג... מצד אחד צריך להיות עניין "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח כו' כי לישועתך קיוונו כל היום", אשר עניין "קיוונו" משמעו תקווה ושאיפה, העדר המנוחה; האדם אינו יכול לנוח ולשקוט כל זמן שמשיח אינו בא!

ולכן הוא עושה את כל העניינים המקרבים את הגאולה לא באופן של לצאת ידי חובתו, אלא מתוך רצון, רצון פנימי ורצון אמיתי.

וביחד עם זה, ישנו גם עניין העונג – כי "טועמיה חיים זכו": עליידי לימוד החסידות, לימוד תורתו של משיח, שהטעימה מתורתו של משיח היא עליידי תורת הבעל שם טוב, ובאופן ד"תפרנסון מיניה", עד שזה נעשה לו מזון ודם ובשר כבשרו – הרי זה עניין של עונג אמיתי.

ושתי התנועות הללו נתבעות מיהודי ביחד, למרות היותם שני הפכים!

כי עניין "אין להם מנוחה" פירושו שאין להם מנוחה אפילו לרגע, אלא הם בעלייה והליכה מתמדת [שהרי ישנו עניין של מנוחה ברגע אחד, על־דרך המסופר בגמרא גבי שמחת בית השואבה, כאשר השמחים לא טעמו טעם שינה, שהכוח שהיה להם להמשיך בשמחתם במשך כל הזמן היה משום שהיו מנמנמין אחד על כתפי חברו],

וכן הוא גם אופן התשוקה והציפייה והתקווה והשאיפה לביאת המשיח – שהיא בכל רגע ורגע; ויחד עם זה, צריך להיות תמיד במוחו לימוד תורתו של הבעל שם טוב, עניין התענוג, וכמבואר בליקוטי־תורה דיבור המתחיל "והדרת פני זקן", שאפילו הלימוד פעם אחת חודר לתוך מוח הזיכרון, שהיא נקודת החיות של האדם, עניין החכמה שבו, ושם הוא קיים תמיד בגלוי (למרות שהאדם עוסק בהבנתו בעניין אחר).

ויהי רצון, שעליידי ההוספה ברצון לקבל פני משיח צדקנו, ובתענוג מתורת משיח עליידי הטעימה ממנה בלימוד תורת הבעל שם טוב ותורת חסידות חב"ד, נמהר עוד יותר את ביאת משיח צדקנו. ונלך כבר עתה באופן ש"לכל בני־ישראל היה אור במושבותם" עוד בזמן מיצר הגלות, וקהל גדול יבואו הנה לקבל פני משיח צדקנו.

ויחד עמו, יחד עם שכינתא בגלותא, כי "גלו לאדום שכינה עמהם", לארצנו הקדושה, בגאולה האמיתית והשלימה, וכפסק דין הרמב"ם – "מיד הן נגאלין".

(משיחת י"ג בתשרי תשד"מ; התועדויות תשד"מ, כרך א, עמ' 166-168 – בלתי מוגה)

כמו שמעיד על כשרות הספר־תורה

פשר השינוי בשיחה המוגהת מה'הנחה' הלא מוגהת • מקורות קדומים למבצע "עשה לך רב" • לטעמו של הרבי להודיע מראש על איזה רש"י ידבר • מקור ברש"י לחידוש הראגוצ'ובי שאומץ על ידי הרבי • רשימה נוספת בסדרת 'יסודתו בהררי קודש'

עדות העולה לתורה

כך נכתב בליקוטי שיחות (חלק כד עמ' 215 הערה 64):

יש לומר שעל ידי ברכות התורה בעת העליה הרי זה כמו שמעיד על כשרות התורה, והוא על דרך הגיה בה אות אחת... כמו שנתבאר בהתוועדות. ברם, במקור הדברים בהתוועדות י"ט כסלו תשמ"ב (התוועדות תשמ"ב כרך ב' עמ' 532) מובא: כאשר העולה לתורה מברך ברכת התורה, לפניו ולאחריה, הרי הוא מאשר ומעיד על כשרות הספר תורה, והעדות... היא בתוקף גדול ביותר... כי ענין זה קשור עם חשש ברכה לבטלה (אם ישנו חסרון בכשרות הספר תורה)...

[וראה גם התוועדויות שם עמ' 571-572].

כאשר מעיינים היטב מבחינים בשינוי בין הנאמר בהנחה (התוועדויות) שם והנאמר בלקו"ש: בלקו"ש - "כמו שמעיד על כשרות התורה", ולא כבהנחה - "הרי הוא מאשר ומעיד", ושינוי זה דורש הסבר!

ויש לומר, דהנה המקור בפשטות לעצם העניין (והנאמר בהנחה שם) הוא בדין השולחן ערוך סימן קמד: "אין קורין לאדם אחד בשני ספרי תורה משום פגמו של ראשון (פירוש שנראה כפוגם ומטיל דופי

בראשון)", ובמשנה ברורה שם: "בין בענין אחד ובין בשני ענינים כגון בשבת ר"ח או ביו"ט... אין לקרות למי שעלה באחרונה שיעלה הוא גם כן למפטיר בספר השני... דנראה כמטיל דופי בספר תורה ראשונה מפני שהיא חסרה או שאר פסול".

ומכלל לאו אתה שומע הן: כשהוא עולה לתורה בס"ת רגיל הרי הוא מאשר ומעיד על כשרותה.

ומכל מקום בלקו"ש דייק לומר רק "כמו שמעיד על כשרות התורה", שהרי כתב הארחות חיים (הובא בב"י לטור סימן קמא ד"ה כתוב בא"ח): "שאיין לקרות בתורה ב' אחים או אב ובן זה אחר זה מפני שהם פסולים לעדות זה לזה וכתב עדות ה' נאמנה" [הובאה דיעה זו בעטרת זקנים (לשו"ע סקמ"א ס"ז): וי"א שהוא אסור משום דפסולין לעדות וכתב עדות ה' נאמנה]. אמנם הבית יוסף עצמו בטור שם הביא דעת הכלבו והמרדכי ש(בעצם) יכולין לקרות ב' אחים זה־אחרי־זה ובן אחר האב ואין מניחין כן רק מפני עין הרע, וכן פסק במפורש בשולחן ערוך (סקמ"א סעיף וא"ו) שהביא רק הטעם של עין־הרע.

ובאחרונים מצינו כמה תמיהות על דברי הארחות־חיים:

(א) הפרי מגדים (באשל אברהם סקמ"א ב"ח): "ולפי זה כל אותם שאין מעידין כמבואר בחושן

תקון מעשיך, והיאך תנצל מן החטא בכל דבר ודבר שיבוא לידך, שנאמר (מלאכי ג, טז): 'אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו'. ואמרו באבות דרבי נתן (פרק ל): 'רבי עקיבא אומר, המדבק לעוברי עבירה, אף על פי שאינו עושה כמעשיהם מקבל פורענות כיוצא בהם, והמדבק לעושה מצוה, אף על פי שאינו עושה כמעשיהם, מקבל שכר כיוצא בהם'.

ומכבר ציינתי למה שכתב הרה"צ בעל נועם אלימלך ב"צעטיל קטן" שלו: "לספר בכל פעם לפני המורה לו דרך השם, ואפילו לפני חבר נאמן, כל המחשבות והרהורים רעים אשר הם נגד תורתנו הקדושה אשר היצירה הרע מעלה אותן על מוחו ולבו, הן בשעת תורה ותפלה, הן בשכבו על מטתו, והן באמצע היום, ולא יעלים שום דבר מחמת הבושה, ונמצא על ידי הסיפור שמוציא מכח אל הפועל, משכר את כח היצירה הרע שלא יוכל להתגבר עליו כל כך בפעם אחרת, חוץ מעצה הטובה אשר יוכל לקבל מחברו, שהוא דרך השם והוא סגולה נפלאה".

להודיע מראש

במשך שנים נהג הרבי להודיע מראש על איזה רש"י ידבר בהתוועדות שבת קודש, וכמה פעמים הסביר הטעם להנהגה זו – "שכדאי הדבר לתועלת השומעים, שיוכלו לעיין תחילה במפרשי רש"י; "ענין טוב לתועלת השומעים כו".

תקופה מסויימת (בשנת תשכ"ט) הפסיק הרבי הנהגה זו, אך שב אחר כך לנהוג כן – ראה בפרטיות בתורת מנחם כרך נו עמודים 41-42 (ובהערה 79). חשוב לציין שמקור להנהגה זו כבר מזמן הש"ס כדאיאת במסכת עירובין גג, ב: בני יהודה גלו מסכת – ופירש המאירי: "כשהיו דורשים ברבים, מודיעים מקודם באיזה ענין ובאיזו מסכתא הם דורשים, כדי שירגישו השומעים ויעיינו בדבר עד שידעו להשיב, ומתוך כך הענין יוצא לאמיתו והרב מודה בדרך זה שנוח לו להיות תלמידו משיבין לו כדי שיבוא הענין לידי בירור כו".

משפט [סימן] ל"ד אין ראוי לעלות וכלי-שכן הפסול לעדות מחמת עבירה כו"!!?

ב) הגר"א [בביאור הגר"א (אחרי שקבע בנחרצות שהבית יוסף כ' "דלא כהא"ח")]: "והרי נשים וקטנים פסולים לעדות ועולין כמ"ש בפ"ג דמגילה וכן עבד כמ"ש בירושלמי ספ"ב דכתובות שהובא בגמ' שם קרא ג' פסוקים כו"!!

ג) אחד האחרונים תמה: סוף-סוף הרי להלכה קרובים מותרים לעלות בהפסק ביניהם, ואם מצד פסולי עדות מה מועיל הפסק ביניהם!?

ד) ידוע מנהג ישראל בכמה קהילות קדושות (הובא ברמ"א סתרס"ט ס"א ועוד), לקרות בתורה כליל שמחת תורה, ואם יש כאן דין עדות – הרי נפסק בשולחן ערוך חו"מ סכ"ח סעיף כד שעדות שקבלו בלילה אינה כלום וצריך לחזור ולקבל עדות ביום.

ה) הלבוש כתב (קמא ס"ו) בנחרצות: "שני אחים מותרים לעלות זה אחר זה שאין שייך כאן משום פסולי עדות, שאין מעידים כלום...".

אמנם, סוף סוף הרי הבית יוסף בפירושו על הטור הביא דברי הארחות-חיים. ואף שהביא שם דעה הב' וכן בשולחן ערוך השמיט דעת האורחות חיים, שלכן נקטו האחרונים זהירות (כמו השערי חיים (שער א' אות כט)) וציינו שלהלכה לא נקטינן כטעם זה, אלא עיקר הטעם הוא משום עין הרע – מכל מקום ברור שאין טעם זה מופרך לגמרי.

ועל פי כל זה, פשוט שאין המדובר בדין עדות אלא כפי שדייק כ"ק בלקו"ש שם בלשונו הק': "כמו שמעיד על כשרות התורה".

"עשה לך רב"

בשנת תשמ"ו הכריז הרבי על מבצע "עשה לך רב" (ליקוטי שיחות כרך כט עמ' 247 ועוד), לפיו מתבקש כל אחד לעשות לו רב – חבר בעבודת ה' עמו ייועץ בכל ענייניו.

יש להצביע על מקור מפורש באגרת התשובה לרבינו יונה את כב:

"תקנה גדולה ליראת שמים ודרכי תשובה, 'עשה לך רב וקנה לך חבר' (אבות א, ו), ותדבר תמיד עם החבר בדרכי יראת שמים, ותתייעץ עמו תמיד על

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת האזינו

י"ג בתשרי

שחרית: לפני התפילה, סיום שמו"ת החל מ'שביעי' למנהג רבותינו נשיאינו.
קריאת התורה: קוראים לשישה עולים בשירת האזינו (כסימן "הזי"ו לך"), ואחד אחר השירה.⁴
הפטרה: וידבר דוד.
אין אומרים 'אב הרחמים'.
מנחה: קוראים בתורה פרשת 'ברכה'. אין אומרים 'צדקתך'.

יום ראשון, י"ד בתשרי

ערב חג הסוכות

מוצאי שבת קודש: אין אומרים 'ויהי נועם', ואתה קדוש'. אומרים 'ויתן לך'.
מרבית בצדקה בערב סוכות, ונותנים גם עבור יום טוב (ובחול עבור שני הימים הראשונים).
אגידת הלולב:

מהדרים לאגוד את הלולב בסוכה ובערב יום טוב. הרבי נהג לעשות זאת אחר חצות היום.⁵
המהדרים - אוגדים בעצמם את הלולב.
אין מוסיפים על אתרוג אחד, לולב אחד, שתי ערבות. אבל מנהג חסידים מקדמת דנא להוסיף על שלושה הדסים. ו'כל המרבה - הרי זה משובח'.

בשנים האחרונות עורר הרבי להשתדל להוסיף על שלושה הדסים - על כל פנים עוד שלושה, כנגד שלושה שמן הדין⁶ [גם ההוספות בהדסים מתחלקות בשווה לצדדים].
אין משתמשים בסלים הקלועים לערבות ולהדסים ('קושיקלך'), אלא בטבעות העשויות מעלי הלולב.

הרבי הורה להכין את כל הטבעות קודם

יום ההסתלקות הילולא של כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע, דור רביעי לנשיא חב"ד (שנות הנשיאות: תרכ"ו-תרמ"ג), ומנוחתו כבוד בליובאוויטש, באוהל אביו כ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק'.²

ליל שבת קודש: לשון הוראת הרבי בספר המנהגים: "דוע אשר בלילה - החל מצאת הכוכבים עד אחרי חצות לילה - אין אומרים תהילים (ובכלל זה - שיעור תהילים החודשי)... לבד מראש השנה, עשרת ימי תשובה, יום הכיפורים והושענא רבה". ברור מכאן שאין להקל בזה גם בלילי שבת ויום טוב.³

1) המהר"ל מפראג (ס' הזכרונות לכ"ק אדמו"ר מהור"צ ח"א פכ"ט) והמגיד ממזריטש (ס' התולדות - אדמו"ר מהר"ש של הרבי, עמ' 74) ציוו ללמוד שירת האזינו בע"פ. ובסה"ש תש"א (עמ' 56. בלה"ק - עמ' מו) "שמעתי מגדולים, שכל יהודי צריך לדעת את שירת האזינו בע"פ". ומבאר שם שזה מביא שפע ברכה גדול בפרנסה, עי"ש.

2) תיאור ההסתלקות, ותצלום המצבה (החדשה) בס' 'ימי חב"ד' ביום זה. ביאור מעלת היום בשיחות הרבי, הובאו בס' 'הלכות החג בחג' עמ' 53 ואילך.

בהזדמנויות דומות, הציע הרבי לנצל 'עת רצון' כזאת, כדי להוסיף לימוד פרק משנה, עכ"פ של האות הראשונה מאותיות השם, לימוד מתורתו של בעל הילולא: בעבודת התפילה; בנתינת צדקה לענייני בעל הילולא וממלאי מקומו; ולקיים התנועות של שמחה, והחלטות טובות. ואם לא נעשה הנ"ל או חלקו בו ביום, יש להשלימו בימים הסמוכים (ראה 'התנועות' שם"ז ח"ב עמ' 286, והוספות שם עמ' 292. לקו"ש חכ"א עמ' 276).

3) אף שבשער המצוות להרח"ו (פ' ואתחנן דף לד) כתב להקל בקריאת פסוקים בליל שיש (ראה גם בלוח 'היום יום' ד' טבת במנהג רבותינו. וכנראה רבותינו מקשרים זאת רק לאמירת שמו"ת ולא ללימוד מקרא בכלל) ייען כי יום השישי מכין לשבת, והרחמים מתעוררים בו, ומשמע דכל שכן בליל שבת. ובבן איש חי (שנה ראשונה פ' פקודי ס"ז) כתב שאין לחוש אף בליל יו"ט. וראה מאמרי אדמו"ר האמצעי, במדבר, כרך שבועות עמ' שכו. וע"ע יביע אומר ח"ו סי' ל.

4) לוח כולל חב"ד, משו"ע או"ח סי' תכח ס"ה.

5) 'אוצר' עמ' רפד.

6) 'התנועות' תשנ"ב ח"א עמ' 76. וראה 'אוצר' שם.

7) ראה 'אוצר' שם אות טב.

הסוכה קטנה ואין מקום לנרות, ובפרט אם יש חשש בטיחותי, יכולים להשתמש במשהו לאור הנרות ואחר־כך להעבירם (אם אפשר – רק חלק מהם) לחדר אחר, ואם אפשר, יש להשתדל שיהיה נר שבירכו עליו במקום שיראו אותו בעת ברכת הקידוש¹⁵].

אחרי ההדלקה¹⁶, מברכות "להדליק נר של יום־טוב" ו"שהחיינו". איש המדליק לא יברך 'שהחיינו'.

יום שני

ט"ו בתשרי, א' דחג־הסוכות¹⁷

ראשון בערב, ליל חג־הסוכות:
תפילת ערבית של יום־טוב.

שמחת החג, וגם שמחת בית־השואבה, מתחילות מליל ראשון של חג־הסוכות. נוהגים לשיר, למחוא כף ולרקוד [לא רק בחול־המועד, אלא] גם ביום־טוב.

פעמים רבות דיבר כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו על המבצע לבקר בבתי־כנסת (ולנסוע בחול־המועד לערי־השדה) כדי לשמח בשמחת בית־השואבה ושמחת החג בכלל.

החל משנת תשמ"א היתה ההוראה לערוך שמחה זו בחול־המועד "ברחובה של עיר", וברוב עם הדרת מלך.

סדר הקידוש: מקדשים בסוכה, "אתקינו" (דיום־טוב), "בורא פרי הגפן", "אשר בחר בנו", "לישב בסוכה", ו"שהחיינו".

קודם שהיה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו מברך 'לישב בסוכה', היה מביט בסכך.

מי שבירך 'שהחיינו' בשעת הדלקת הנרות – לא יברכנה עתה. ברכת 'שהחיינו' בקידוש שבסוכה עולה גם על עשייתה ועל מצוות הישיבה בה, ולכאורה יש לכוון על כך בשעת הברכה, הן המקדש והן השומעים. איש שבירך (בטעות) 'שהחיינו' בהדלקת הנרות, אם הדליקם חוץ לסוכה, יכוון לצאת כעת מאדם אחר שאומר

15 ראה שו"ע אדה"ז סי' רסג ס"ד. לקוטי שיחות חכ"ב עמ' 283.

16 שו"ע אדה"ז סי' רסג ס"ח.

17 מקוצר היריעה נשמטו רוב ההערות הבאות, אך רוב ההוראות המעשיות הועברו מן ההערות אל גוף הלוח.

שמתחילים לאגוד את הלולב⁸.

ההדסים – אחד מימין הלולב (כאשר שדרת הלולב היא מול פני האוגד), אחד משמאלו ואחד באמצע, נוטה קצת לצד ימין. והערבות אחת מימין הלולב ואחת משמאלו⁹.

משתדלים שהערבות לא ייראו כל־כך.

קצותיהם התחתונים של הלולב, ההדסים והערבות מונחים בשווה זה ליד זה, ולא שיבלוט הלולב מלמטה¹⁰.

על הלולב עצמו עושים שתי כריכות. ומשתדלים ששתי הכריכות יהיו מכוסות בהדסים ובערבות, וגם, על־כל־פנים מקצת, הכריכה העליונה.

בנוסף לשתי כריכות הנ"ל (ואחרי עשייתן¹¹), אוגדים את הלולב, ההדסים והערבות ביחד על־ידי שלוש כריכות. שלוש כריכות אלה צריכות להיות בתחום טפח אחד. נמצאו סך־הכול חמש כריכות.

בחג יש לאחסן את הלולב ומיניו בצורה טובה, ובפרט שבשבת אסור גם להוסיף מים בכלי שבו נמצאים ארבעת המינים¹². יש מעדיפים להוציא בכל פעם את ההדסים והערבות מכריכתן עם הלולב אחרי התפילה (והמבצעים), ולאחסנם יבשים בתוך נייר־אלומיניום בתחתית המקרר.

בחג הסוכות (וגם בשבת שבו) אסור להריח בהדס שבלולב. וטוב להימנע גם מלהריח באתרוג של מצווה. אם טעה והריח, לא יברך על הריח¹³. אם יש גג מעל הסוכה, יש לזכור לפותחו לפני כניסת יום־טוב.

כדאי ונכון שיתחילו [הבנות] להדליק פעם הראשונה ביום־טוב, שאז יברכו 'שהחיינו' גם על התחלת קיום מצוות הדלקת נר יום־טוב¹⁴.

אם אפשר, מדליקים נרות יום־טוב בסוכה. ואין להכניסם הביתה אחרי ההדלקה [אמנם אם

8 'אוצר' עמ' רפה.

9 סידור אדמוה"ז.

10 'אוצר' ס"ע רפה מהנהגת הרבי, וע"ש מקור לזה מסידור אדמוה"ז.

11 שם עמ' רפז אות ע.

12 שו"ע ס' תרנ"ד. שו"ע אדמוה"ז ס' שלו ס"ז.

13 טושו"ע ס' תרנ"ג ונ"כ. סדר ברה"נ פ"א ס"ח.

14 סה"ש תש"נ ח"ב עמ' 481. שערי הל' ומהגה או"ח ח"א ס' קלח.

אסור לאכול לפני נטילת לולב. והבריאים גם אינם טועמים לפני כן.

נטילת לולב בסוכה היא מצווה מן המובחר, ואפילו קודם התפילה מברכים בסוכה. וגם אם יורדים גשמים, מצווה מן המובחר להמתין עד שייפסק הגשם כדי ליטלו בסוכה.

כשנותנים את ארבעת המינים לאחר לברך, נכון לומר בפירוש שהוא "במתנה על-מנת להחזיר" [בספר המנהגים משמע, וכן נהג הרבי למעשה, לומר זאת גם בחול-המועד], "והוא תועלת לנותן ולמקבל".

איטר יד נוטל את הלולב בימינו שהוא שמאל כל אדם, ואת האתרוג בשמאלו שהוא ימין כל אדם.

שדרת הלולב צריכה להיות מול פני הנוטל. עומד כשפניו למזרח, נוטל את הלולב ביד ימין ומתחיל ברכת שהחינו. בסיום הברכה – מצמיד יחד את הלולב ומיניו לשליש העליון של האתרוג, אשר אוחזו באלכסון קצת. ומנענע.

הנענועים: לדרום וצפון – לקרן דרומית מזרחית, קרן צפונית מזרחית. למזרח – לאמצע המזרח. למעלה – בהבאה מורידים תחילה מעט "המשכה בעולם", ואחר-כך מביאים אל החזה. למטה – בהבאה מעלים תחילה מעט "העלאת העולם", ואחר-כך מביאים אל החזה. למערב [דרך ימין] – שתי פעמים הראשונות לקרן מערבית דרומית, בפעם השלישית – לאמצע מערב [הכיוון צריך להיות למזרח ומערב העולם, ולא שה'מזרח' הוא תמיד לכיוון ירושלים, ככתפילה].

לכל צד – הולכה והבאה שלוש פעמים. בהבאה צריך להגיע עד החזה, "מקום שמכים באמירת 'אשמנו'", וגם ההולכה, כולל ההולכה הראשונה, מתחילה מן החזה. אחר כל הולכה מנענעים (מכסכים) את הלולב, ואחר-כך עושים את ההבאה.

ראש הלולב יהיה למעלה בכל הנענועים. במשך כל הנענועים, האתרוג מכוסה ביד – חוץ מהנענוע האחרון, שאז מגלהו קצת. [עוד נהג הרבי:

היה מביא את ד' המינים אל מול החזה, ואחר-כך בתנועה נוספת היה מביאים ומגיעים אל החזה

'שהחינו', או יברך בעצמו שוב ברכה זו בקידוש. ביום טוב דהג הסוכות טובלים פרוסת המוציא בדבש, אבל על השולחן שמים גם מלח.

המסובים מברכים 'לישב בסוכה' אחרי ברכת 'המוציא' (וכן ביום).

אף-על-פי שגשמים פטורות מן הסוכה, בכל-זאת אינן נמנעות מלאכול בה ולברך 'לישב בסוכה'.

בלילה הראשון של חג הסוכות חייבים [הגברים] מן-הדין לאכול כזית פת בסוכה. ואפילו ירד גשם, מקדשים בסוכה ומברכים 'לישב בסוכה' ו'שהחינו', אוכלים כזית וגומרים את הסעודה בבית (ובשעת ברכת 'המוציא' יש לכוון לגמור הסעודה בבית). ואם פסק הגשם אחר-כך, יש לשוב לאכול בסוכה כזית פת (מבלי לברך שנית 'לישב בסוכה') ולברך ברכת-המזון בסוכה. אם כשיורד גשם נראה שהוא ייפסק אחרי שעה או שעתיים, צריך להמתין.

מנהגו שלא לצאת מהסוכה באמצע הסעודה גם כשיורד גשם, וגם במשך שאר ימי החג, במצב כזה נכנסים לסוכה, מקדשים ואוכלים בה ומברכים 'לישב בסוכה', ללא פקפוק, וגם מתוועדים. וכן נהג הרבי.

מברכים 'לישב בסוכה' רק על לחם או מיני מזונות יותר מכביצה (כביצה: 54 סמ"ק. להשוואה: נפח קופסת גפרורים רגילה, כולל האריזה, הוא כ-30 סמ"ק). ומברכים תחילה 'המוציא' או 'מזונות' ואחר-כך, לפני שטועמים, מברכים 'לישב בסוכה'.

המהדרים – גם מים אינם שותים מחוץ לסוכה. אין מנהגו לישון בסוכה.

בשולחן-ערוך אדמו"ר הזקן נפסק, שהנכנס לסוכת חברו ל"שינה וטיול", מברך 'לישב בסוכה'. [והנכנסים לביקור קצר ומסתפקים אם זו קביעות, משתדלים לכבדם במיני מזונות יותר מכביצה כדי שיברכו כדוין].

אין מנשקים את הסוכה בכניסה או ביציאה. ממצוות שמחת יום-טוב לשתות בכל אחד מימי החג רביעית יין, אך אפשר לצאת ידי חובה בשתיית הרביעית מכוס הקידוש (גם בלילה). שחרית:

משכימים ומקדימים לקיים מצוות לולב, ובפרט בפעם הראשונה.

ממש.

בכל משך הנענועים עמד במקום אחד כשפניו למזרח. לא פנה לכיוון הנענועים, אלא בהפניית הידיים וחלק הגוף העליון.

בכל הנענועים המינים זקופים ובגובה החזה, מלבד הנענועים למעלה ולמטה, שבהם המינים זקופים, ורק הידיים מורמות לגובה הפנים או מושפלות למטה].

תפילת שחרית:

שמונה עשרה של יום טוב.

מי שלא הספיק ליטול לולב לפני התפילה "ואי אפשר לצאת מבית הכנסת מפני הרואים", יברך עליו שם לפני ההלל, וב'אנא' שבסוף ההלל ינענע רק פעם אחת, כדלהלן.

הלל: אחר חזרת הש"ץ אומרים הלל שלם. לכל הדעות מברכים עליו תחילה וסוף, וגם ביחיד (וכן גם בימי חול המועד ושמתחנתורה).

באמירת הלל אוחזים את הלולב (ביד ימין), ולנענועים מצרפים אליו גם את האתרוג (ביד שמאל).

באמירת הלל (תמיד), כופלים הודו לה' אחר כל אחד מהשלושה פסוקים: "יאמר נא... כי לעולם חסדו", וגם ביחיד. דהיינו: הש"ץ מקריא: "הודו... והציבור [ולא הש"ץ] עונים בקול: "הודו", ואומרים בנחת "יאמר נא ישראל..."; הש"ץ מקריא: "יאמר נא ישראל...", והציבור עונים בקול (והש"ץ עמהם בנחת): "הודו...", ואומרים בנחת "יאמרו נא בית אהרן..."; הש"ץ מקריא: "יאמרו נא בית אהרן...", והציבור עונים בקול (והש"ץ עמהם בנחת): "הודו...", ואומרים בנחת "יאמרו נא יראי ה'..."; הש"ץ מקריא: "יאמרו נא יראי ה'", והציבור עונים בקול (והש"ץ עמהם בנחת) "הודו...".

הנענועים:

מנענעים את הלולב ומיניו ארבע פעמים בהלל: "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו", "אנא ה' הושיעה נא", ובכפולו [בין שני הנענועים "אנא ה' היה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו עושה הפסק כלשהו, כגון הנחת האתרוג, הפרדת הרגליים, סידור הטלית על כתפיו וכדומה], וב"הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו" הראשון אשר בסוף ההלל. ואם בירך על הלולב בבית הכנסת קודם הלל, אינו מנענע ב"אנא ה' הושיעה נא" אלא פעם אחת.

סדר הנענועים: "הודו" - לדרום, "לה" - אינו מנענע (אבל מצרף אמירתו לאמירת מילת "הודו"), "כי" - לצפון, "טוב" - למזרח, "כי" - למעלה, "לעולם" - למטה, "חסדו" - למערב. "אנא" - לדרום ולצפון, "ה" - אינו מנענע, "הושיעה" - למזרח ולמעלה, "נא" - למטה ולמערב¹⁸.

הושענות:

מוציאים ספר תורה אחד, והמוציאו עומד איתו ליד הבימה ומחזיקו¹⁹. ארון הקודש נשאר פתוח עד גמר אמירת הושענות.

כמדומה שנהוג להקיף בבית הכנסת גם כשמתפללים ביחיד.

באמירת הושענות היה הרבי מחזיק את ארבעת המינים בשתי ידיו, ומצמידם לחזהו.

אומרים תיבת 'הושענא' בראש ולאחרי כל ארבעת האותיות המקדימות (הושענא למענך אלוקינו... בוראנו...), וכן קודם כל 'אות' שבסדר אותו היום (הושענא למען אמיתך, הושענא למען בריכתך... - כך נהג הרבי). באותיות שאומרן החזן בקול רם - שאז מקיפים בהן - אומרים 'הושענא' לפניהן ולאחריהן. מנהגנו שהש"ץ מתחיל לומר בקול רם מאות ס' או ע'. מדייקים לעשות היקף אחד שלם סביב הבימה, ומסיימים אותו באמירת אות ת'.

הושענות דיום זה: 'למען אמיתך'.

ההקפות הן (נגד כיוון השעון) מזרח - צפון - מערב - דרום (מי שהתחיל ממקומו - ישלים סיבוב).

מי שאין לו ד' מינים - ייקח מאחר שכבר סיים ויקיף גם הוא. מי שאירע לו אָבֵל (רח"ל) בחג, אינו מקיף, וכן אָבֵל על אביו ואמו במשך כל י"ב חודש אינו מקיף. ויש לו לכבד בארבעת המינים שלו אדם אחר שאין לו ד' מינים - שיקיף הוא.

את הפסוקים "כי אמרתי..." (ודומיו, שבסוף כל הושענא) אומרים רק בהושענא רבה.

בשנים האחרונות הורה הרבי לנגן "הושיעה את עמך..." בניגון הידוע.

18 צ"ע איך מקיימים כראוי אמירה וענייה דש"ץ וקהל ב'הודו' וב'אנא', כשלמעשה כל אחד אומר ומנענע בקצב שלו.

19 בלוח כולל חב"ד כתוב שאם לכולם יש לולבים, יניחו את ספר התורה על הבימה. וע"ע.

של עולם... הצדיק". כשמנגנים לפני תיבת "לך"
 - "ואם... אלישע". כשמנגנים לפני תיבת "שלום"
 - "וכשם... לטובה". וכשהכוהנים אומרים תיבת
 "שלום", מסיימים "ותשמרני ותחנני ותרצני".
 "אדיר במרום..." - אומרים אחר עניית אמן,
 כשעדיין הטלית על הפנים.

קידוש:

"אתקינו" דיוס־טוב, "אלה מועדי", וברכות
 'בורא פרי הגפן' ו'לישב בסוכה'.
 המסובים מברכים 'לישב בסוכה' אחרי ברכת
 'המוציא'.

מבצע לולב:

הרבי הנהיג אשר בימי חג הסוכות יוצאים
 עם הד' מינים לרחוב וכיוצא בזה, מקומות שם
 נמצאים בני ובנות ישראל לזכותם במצווה זו.
 גם במבצע לולב משתדלים שייטלוהו בסוכה
 [וכן לכבדם במיני־מוזנות, ולברך עמם "לישב
 בסוכה"].

ידועה הנהגת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, אשר
 הד' מינים שהוא מברך עליהם הוא מוסרם כדי
 שהקהל יוכל לברך עליהם. "מסופר על אחד
 הרה"צ (כמדומה מפולין) שהתנהג כן בקביעות,
 וכששאלוהו: והרי עלידי המשוש נוגעים
 בהעניין ד'הדר? ענה, שאין לך 'הדר' [יותר] מזה,
 שכמה וכמה מבני־ישראל יקיימו בו מצווה נעלית
 זו!".

יום שלישי,

ט"ז בתשרי, א' דחול־המועד²⁰

יום שני בערב - מוצאי יום־טוב²¹:

20 (לבני חול: ערבית דיו"ט. הדלקת הנרות: שלי־יום־טוב,
 ושהחיינו. סדר הקידוש בסוכה, הפעם: יין, קידוש, שהחיינו, לישב
 בסוכה. בהוצאת ס"ת בשחרית אומרים 'ג מדות פ"א, רבש"ע
 וכו', מוציאים ב' ס"ת וקוראים לה' עולים כדאתמול 'שור או כשב',
 בספר הב' למפטיר כדאתמול, הפטרה "ויקהלו אל המלך שלמה",
 אשרי, יהללו, מוסף כדאתמול, נשיאת כפיים וכו'. מנחה של יו"ט.

ערבית של חול. אתה חוננתנו. יעלה ויבוא.

21 לעניין בן חול' הנמצא בארה"ק ולהיפך, הפסיקה הרגילה
 של רבותינו נשיאנו בזה היתה ע"פ נגלה (ולא ע"פ פס"ד אדה"ו
 בשו"ע מהדו"ת ס' א ס"ח, לפי המקום בו נמצאים בפועל). ראה
 במהדורה האחרונה של הליקוט בנושא, בס' 'נתיבים בשדה
 השליחות' ח"א עמ' קג. וע"ע.

את הפסוק "למען דעת... שבסוף ההושענות,
 אומרים בקול רם כשמכניסים את ספר־התורה
 להיכל.

מותר להחזיר לולב למים ביום־טוב, ואף
 להוסיף עליו מים (עד מחצית מהכמות הנמצאת),
 אבל לא להחליף את המים. על־פירוב נשמרים
 המינים כראוי ללא מים כשהם סגורים היטב בתוך
 נרתיק ניילון (שהוכן מערב יום־טוב, עם ריסוס
 קל של מים פנימה, ליצירת לחות), או בתוך נייר־
 כסף.

קריאת התורה: 'אתה הראת'. בפתחת הארון
 אומרים פעם אחת י"ג מידות. 'ריבוננו־שלי־עולם',
 יהיו לרצון, ואני תפילתי (פעם אחת), וממשיכים
 כרגיל: 'ברוך שמייה... ישועה ורחמים'. מוציאים
 שני ספר־תורה, את הראשון מוליך הש"ץ,
 וקוראים בספר הראשון לחמישה עולים (ויקרא
 כב) "שור או כשב", מניחים ספר שני על הבימה
 ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. קוראים
 למפטיר בספר השני (כמדבר כט) "ובחמישה־
 עשר יום". הגבהה וגלילה.

הפטרת היום (זכריה יד): 'הנה יום בא לה',
 ומזכירים קדושת היום בברכה אחרונה. אשרי.
 נוטלים את ספר־התורה השני ואומרים 'הללו'.
 חצי קדיש. מוסף של יום־טוב.

נשיאת כפיים: הכול מכסים את פניהם בטלית,
 וגם את הילדים מכניסים תחת הטלית. גם ידי
 הכוהנים מכוסות בטלית.

הכוהנים מפנים את פניהם לשמאלם, לימינם
 ולאמצע, בכל אחת מהמילים: 'ברוך', 'וישמרך',
 'אליך', 'ויחונך', 'אליך', 'לך', 'שלום'.

כשאומרים תיבת 'ברוך' - המתברך ראשו
 באמצע. ה' - מיסב ראשו לימינו. וישמרך -
 באמצע. יאר - לשמאלו. ה' - באמצע. פניו -
 לימינו, וכן הלאה עד לתיבת שלום - באמצע.

כשמזכירים הכהנים את השם, אין הקהל
 אומרים "ברוך הוא וברוך שמו", וכן אין אומרים
 "כן יהי רצון" וכדומה.

כשהכוהנים נושאים כפיהם במוסף של יום־
 טוב אומרים הקהל "ריבוננו של עולם..." - בשעה
 שהכוהנים מנגנים דווקא, אבל כשהכוהנים
 אומרים את התיבות, צריך לשמוע. כשמנגנים
 הכוהנים לפני התיבה "וישם", אומר הקהל "ריבוננו

תפילה של חול, יעלה ויבוא. הלל, הושענות 'אבן שתייה', קדיש תתקבל. שיר-שליים, לדוד ה' אורי, קדיש יתום.

קריאת התורה: מוציאים ספר-תורה וקוראים בפרשת פינחס לארבעה עולים. על-פי הוראת הרבי - גראה שיש לנהוג כמנהג הרווח באה"ק לקרוא לכל עולה את פרשת היום (היום - "ביום השני" ארבע פעמים, וכן הלאה), ולא כפי שהונהג על-פי ההקלטה משיחת י"ז תשרי תשמ"ט ששלוש העליות הראשונות הן כמו בחו"ל: כוהן - "וביום השני", לוי - "וביום השלישי", ישראל - "וביום הרביעי", ורק הרביעי קורא את קרבן היום בלבד "וביום השני"²². וכיוצא-בזה בכל ימי חול-המועד²³. אולם יש רבנים המחזיקים בהנהגה החדשה מתשמ"ט דווקא²⁴. על המרא-דאתרא בכל קהילה להודיע לכל הציבור שלו את הכרעתו עבורם בזה.

בקרבנות בתפילת מוסף אומרים בארץ-הקודש "וביום השני", "ומנחתם".

בכל ימי חול-המועד (כמו ביום-טוב), חייבים האנשים לשתות בכל יום רביעית יין, לקיים מצוות שמחת-יום-טוב.

בדבר ביקור בקברי צדיקים בחול-המועד - ניתן להתפלל שם על הצריכים לישועה, אף ש"הנפשות עולות למעלה ואינן מושגות".

מסעות-מבצעים: במשך ימי חול-המועד יש לנסוע מחוץ לעיר לעורר יהודים בענייני תורה ומצוות, כולל הפצת המעיינות, ולדאוג לכך שיהיו גם שם ארבע מיני כשרים, כולל הוספה במניין ההדסים, לפחות עוד ג' הדסים; ומה טוב - לצרף לנסיעה גם את ה'אשת חבר', וכמו כן את הילדים, לחנכם גם בענייני הפצת המעיינות.

יום רביעי

י"ז תשרי, ב' דחול-המועד

22) משא"כ בחו"ל מוסיפים לקרוא לרביעי' גם את 'ביום השלישי', משום ספיקו של יום.

23) ההתכתבות בין הגר"ב נאה ז"ל לבין הרבי בנדון נדפסה לראשונה במלואה ב'פרדס חב"ד' גיליון 16 (חנוכה תשס"ו).

24) דיון בנושא התקיים ב'התקשרות' גיליונות תר"מ-תרמ"ג, וראה גם בגיליון תרנ"א.

ערבית: אתה חוננתנו. יעלה ויבוא.

אם שכח - בכל תפילות חול-המועד, או שנסתפק בזה, ונזכר לאחר 'ברוך אתה ה' של סיום הברכה, יסיים 'למדני חוקיך', יתחיל 'יעלה ויבוא' וימשיך כסדר. אם נזכר אחר סיום הברכה קודם 'מודים' - אומר זאת שם, וימשיך 'מודים' (ללא חזרת 'ותחזינה'). אם התחיל 'מודים' חוזר ל'רצה'. אם כבר סיים 'היו לרצון' האחרון, חוזר לראש התפילה. אם נזכר בשחרית מתפלל שתיים - הראשונה לחובה, והשנייה לתשלומין.

הבדלה בסוכה. בלי נר ובשמים. כשמבדיל על היין מברך אחר ברכת 'המבדיל' גם 'לישב בסוכה'. שמחת-בית-השואבה נעשית בשנים האחרונות בלילות חול-המועד בכל אתר ואתר בפרסום גדול וברחובה של עיר, בהשתתפות תזמורת וברוב עם. כמו-כן נעשית שמחה וכו' לנשים בפני-עצמן. המניחים את הלולב ומיניו במים, מצווה להחליף בחול-המועד מדי פעם את המים, כדי שיישאר הלולב לח והדור.

במשך ימי חול-המועד מחליפים את ההדסים והערבות, כולם או חלק מהם, אבל אין לוקחים בכל יום ערבה חדשה.

מבצע תורה:

מכיוון שחול-המועד אסור במלאכה, וגם אין בו מצוות 'חציו לכם' דיום-טוב, ו'לענגו' דשבת, לכן נשאר בו על כל אחד ואחד הציווי המלא של "חייב לעסוק בתורה יומם ולילה ממש" (מלבד זמני התפילה ומלבד שמחת יום-טוב [ומבצעיו]), (מובן).

מבצע חינוך:

בהוראת כ"ק רבותינו, אדמו"ר מוהרי"צ והרבי נשיא דורנו, על המורים/ות לשמור קשר עם התלמידים/ות בימי חול-המועד.

מותר (ומצווה) לפתוח בית-ספר, ואם יש צורך - גם לכתוב, כדי להעסיק את התלמידים שלא יסתובבו ויבלו את זמנם בחוצות בימי חול-המועד, שאין לך 'דבר האבד' יותר מזה.

שחרית:

היום (ומכאן ואילך) אין מברכים 'שהחיינו' על הלולב (וגם ב'מבצעים' - למי שכבר בירך על הלולב בחג זה).

אין מניחים תפילין בכל ימי חול-המועד.

יום שישי

י"ט בתשרי, ד' דחול-המועד

הושענות: "אדם ובהמה".

קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים. למנהג אה"ק: לכולם "וביום החמישי". לשיטה השנייה: כהן "וביום השלישי", לוי "וביום השישי", ישראל "וביום השביעי", רביעי "וביום החמישי".
במוסף - "וביום החמישי".

* מי שאינו בטוח שישגי במוצאי-שבת ערבות להושענא-רבה בלי חשש חילול שבת, יקנה אותן היום וישמרן במקרה.

הדלקת נרות שבת חול-המועד: מברכים "להדליק נר של שבת-קודש", כרגיל (ללא הזכרת יום-טוב או חול-המועד).

שחרית: הושענות: 'אום אני חומה'.

קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים. למנהג אה"ק: לכולם "וביום השלישי". לשיטה השנייה: כהן "וביום השלישי", לוי "וביום הרביעי", ישראל "וביום החמישי", רביעי "וביום השלישי".
במוסף - "וביום השלישי".

יום חמישי

ח"י בתשרי, ג' דחול-המועד

שחרית: הושענות: אומרים "אדון המושיע".

קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים. למנהג אה"ק: לכולם "וביום הרביעי". לשיטה השנייה: כהן "וביום הרביעי", לוי "וביום החמישי", ישראל "וביום השישי", רביעי "וביום הרביעי".
במוסף - "וביום הרביעי".

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש